

SANAYİ DÜNYASI İÇİN GİDİŞATA DAİR NOTLAR

TRENDS UPDATE

04 Ağustos 2025(Periyodik Yayın Değildir)

Son MASAK tebliği gereği nakit işlemlerde bir anlamda “neden, nasıl, nereden buldun, kaynağı ne” gibi sorular sorulacak:

- 200 bin – 2 milyon TL arası nakit işlemlerde sadece sorgu yapılacaktır. Banka işlem türü soracak ve “diğer” seçeneği seçilirse bu kez açıklama isteyecek.
- 2 – 20 milyon TL arası para yatırma ve çekme işlemlerinde bir form doldurulacaktır. Form doldurmak istemeyenlerin bu kez çuvala para taşıma işine girecekleri ve kayıt dışılığın daha da artacağı aşikar.
- 20 milyon TL üzeri işlemlerde: hem beyan formu hem de “bu paranın kaynağı belgelendirilecek.” iyi de söylemesi kolay ama yapması zor bir konu. Örnek olarak alacak-borç ödemelerinin belgelendirilmesi veya çok sayıda kaynaktan çok uzun sürede birikmiş bir paranın belgesinin temini kolay olmayacak. Bu durumda para 19.9 milyonluk parçalar halinde çekilecek veya yatırılacak.

En son trendimiz **“gaslighting”** yani kişinin kendi akıl sağlığını sorgulamasına neden olan yalanlar, inkar ve sindirme taktikleri yoluyla manipüle edilmesidir. Bu terimin çıkmasına sebep olan hikayede; gaz lambasını eşinden habersiz bir şekilde her gün yavaş yavaş azaltan manipülatörün, bunu saklaması, eşini delirdiğine ikna etmesi ve eşinin de gerçeklik algısının bozularak kendinden şüphe etmesi anlatılır.

- *“Otelleri ve Turistik merkezleri boş görüyoruz”*. Tak! Turizmin rekorlar kırdığına dair istatistikler geliyor.
- *“Bu kurlarla ihracat yapamıyoruz”* deniliyor. Tak! İhracatın ne kadar iyi gittiği istatistikleri geliyor.
- *“Kredi erişiminde sorunlar var”* deniliyor. Tak! Kredilerin ne kadar çok arttığına dair istatistikler çıkıyor.
- Dost ve akrabalarımızdan işsiz kalanlar oluyor. Tak! İşsizliğin artmadığı ve sadece “canı çalışmak istemeyenlerin, ev gençlerinin” arttığı verisi geliyor.
- *“Ekonomi sıkıntıda, para yok”* deniliyor. Tak! Bir de bakıyoruz ki istatistiklere göre konut satışları rekor üstüne rekor kırmış.
- İşe gelirken ayrı dönerken başka orman yangını görüyoruz. Tak! Açıklama geliyor; “En iyi yangın söndürme bizde”...

Özetle gördüklerimiz ile gelen istatistikler çok farklı olunca “yanılan tarafın kendimiz olduğunu düşünüyoruz”.

Üretici, Tüketici fiyat endeksleri ile gayrimenkul ve sanayi çıkış fiyatlarının ortalamasına göre Çin ekonomisi Haziran ayında %1 ucuzladı.

Hergün vergi üzerine vergi gelen Türkiye’de hayat pahalılaştı ise ve bu pahalılık maliyetlere yansıyor ise Türk sanayicisi Çin ile nasıl rekabet edebilecek?

Alaattin Aktaş (NBE): Herhangi bir ay ihracat rekor kırınca başka bir aşamaya geçilmiş gibi büyük laflar ediliyor ama Türkiye 3 ihracat yapıyorsa 4 de ithalat yapıyor ve bu durum yıllardır böyle.

Aysel Yücel (NBE): Maliyet artışları, baskılanan döviz ve finansman zorlukları nedeniyle rekabet gücü azalan otomotiv tedarik sanayisinde yatırımlar durdu, istihdam kaybı hızlandı. TAYSAD, otomotiv sektörünü tedarik sanayi özelinde değerlendiren bir anket çalışması gerçekleştirdi. Anket sonuçlarına göre sektörün son iki yılda yaşadığı en büyük zorluk, %92 ile yüksek iş gücü maliyeti, %82,22 ile baskılanan döviz ve %46,67 ile de faiz yükü/ krediye erişim zorluğu oldu. Sektörde yatırımlar dururken Çin'den yapılan ithalat 5 yılda %156 arttı.

Bugünkü vergi artışı haberi:

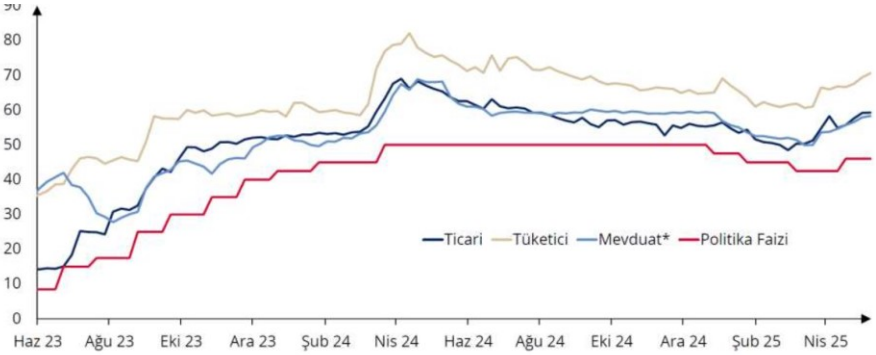
- Emlak vergileri muhtemelen 5-10 kat gibi artacak çünkü emlak vergisine esas değerler bu kadar artacak, doğal olarak bu kadar emlak vergisi veren evsahipleri aynı geliri elde etmek için kiralari daha da fazla artiracak. Bazı turistik bölgeler ile bazı büyükşehirlerde artışın 40-50 kata kadar olacağı iddia ediliyor.

Özgür Erdursun: Türkiye nüfusu: 85M, Emekli: 12M (dul & yetim dahil 16M) ve Çalışan: 25M iken Almanya nüfusu: 84M, Emekli: 21M ve çalışan: 40M. Özetle Almanya’da emekli sayısı Türkiye’den çok daha fazla ama kimse “çok emekli var” demiyor. Çünkü Türkiye’de sorun “çok emekli” değil, az çalışan ve kayıt dışı ekonomi olması!

Doğa Yurduneri: Bu aralar genç kuşakların giderek artan oranlarda yöneticilik pozisyonlarından kaçtığını ve orta düzey yöneticilik pozisyonlarında boşluk oluştuğunu görüyoruz.

Mayıs ayında sanayi sektöründe ücretli çalışan kişi sayısı, yıllık bazda %3,1 geriledi.

Merkez Bankasının faiz indirmesi normalde kredi faizlerinin de ineceği anlamına gelir. Ancak son aylarda böyle olmamış. Ticari kredi faizleri faiz indirimine pek inanmamış:

Kaynak: TCMB, Son Gözlem: 9 Mayıs 2025.
*1-3 Ay Arası Vadeli TL Mevduat

Virtus Steel Yönetim Kurulu Başkanı Adnan Öztürk: Çelik Piyasası Çin İstilasası Altında; Acilen Milli Bir Çelik Stratejisi Geliştirmemiz Gerekıyor.

Türkiye gibi finansmanın pahalı ve zor, enerjinin pahalı, hammaddenin ithal olduğu, hurdanın 2/3'ünün ithal edildiği, işçiliğin de artık ucuz olmadığı bir ülkede, ihracat pazarları kısıtlanırken, Çin gibi ülkelerin istilasası ile karşı karşıya kaldık.

Suudi Arabistan, Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi enerjinin son derece ucuz olduğu, doğalgaz sayesinde karbon avantajına sahip ülkelerin, gelecekte bizim şu andaki pozisyonumuzu çok zorlayacağını düşünüyorum. Belki de şimdiden bu ülkelerde şirketler satın alarak, yatırımlar yaparak pozisyon almamız gerekiyor.

Ne yazık ki Türkiye'nin yarı mamul ithalatı çok ciddi artarak devam edecek.

Menekşe Yılmaz: Kabaca, olan şu:

- Firmalara negatif reel faiz altında TL kredi pompalandı ve firmalar bu TL krediler ile yabancı para yükümlülüklerini TL'leştirdi. Patronlar da kişisel servetlerini dolarize etti.
- Sonra kur patlatıldı ve ithalat bağımlısı Türkiye ekonomisinde girdi maliyetleri yükseldi ve enflasyon hızlandı.
- Sonrasında firmalar deli gibi kâr marjlarını artırmaya başladılar ve enflasyon kalıcı hale geldi.
- Eriyen ücretleri düzeltmeye asla sıra gelmedi.

Burak DALGIN: Roma İmparatorluğu egemenliği altındaki toprakları yollarla donatırken savaş arabalarının izlerini beraberinde götürdü. Yolların genişliğini at arabalarının ebatları belirledi. Asırlar sonra bir başka imparatorluk, İngiltere, demiryolu döşerken yolların genişliğini örnek aldı. Bu standart, ABD tarafından da benimsendi. Bir asır sonra, insanlık uzaya gider hale geldiğinde bu ölçekten ayrılmadı; daha doğrusu ayrılmadı. Çünkü Amerikan uzay mekiği roketleri, ABD'deki tren tünellerinden geçerek taşınacaktı. Tüneller doğal olarak tren raylarına göre yapılmıştı. Ray aralığı ise ABD'nin 'atası' İngiltere'nin ölçülerine dayanıyordu. Söz konusu aralıkları yol genişliği, onu da Roma savaş arabalarının tekerlek izleri belirlemişti!

Mesela, pek çok şirket yıllar önce seçtikleri yazılım altyapısına eklemeler yaparak ilerliyor ve günümüzden çok farklı bir devrin kısıtları içinde iş yapmaya çalışıyor. Mesela, seneler önce kurulan bayi yapıları dev firmaları internet üzerinden doğrudan müşteriye ulaşan rakipleri karşısında çaresiz bırakıyor. (Yorumumuz: Örnek olarak; Firmalarının "rakiplerin son kullanıcıya satış yaptığı fiyattan" ancak kendi bayilerine satış yapabildiklerini ve dolayısıyla da bayi kar marjı eklenince rekabet edemediklerini" söyleyen çok örnek bulunuyor.)

Patika bağımlılığını en güçlü kılan özelliği, görünmez olması. Dünün kısıtları sizi öyle bir sarar ki, aslında kararları siz değil hayatın akışı vermeye başlar. Herhangi yeni bir fikrin "zaten hep böyle yaptık" denerek rafa kaldırıldığı öyle çok toplantıya katıldım ki! Halbuki dış dünya değişirken,

geçmişe tutunmak gemiyi batırabilir. Meşhur Çin atasözündeki gibi, bugünün çamaşırları dünün güneşinde kurutulmaz!

Yöneticilerin bu tuzağa düşmemesi için önce farkındalık geliştirmesi gerekir. Mevcut işleyişin hangi varsayımlara dayandığını, hangi kararların artık geçerliliğini yitirdiğini açıkça masaya yatırmak şart. Tam da bu yüzden, **bazen en radikal yenilik, “Neden böyle yapıyoruz?” sorusunu sormaktan geçer.**

Bence tüm profesyonellerin Alice Harikalar Diyarında’daki sahneyi akılda tutmalarında yarar var: Alice bir yol ayrımına gelir ve karşısına çıkan Cheshire Kedisi’ne hangi yoldan gitmesi gerektiğini sorar. Kedi “Nereye gitmek istiyorsun?” diye sorunca, Alice “Fark etmez” der. Kedi’nin cevabı nettir: “Öyleyse hangi yoldan gittiğinin önemi yok.”

Bu sahne, genelde hedef koymak için örnek gösterilir. Şüphesiz doğru. Ancak iş hayatında durum daha karmaşıktır. **Bazen nereye gitmek istediğimizi bilsek de, geçmişte seçtiğimiz patika bizi başka bir rotaya mahkûm edebilir.** Yahut seçeceğimiz patika gelecekteki seçeneklerimizi belirleyebilir.
